

VERTAISARVIOINTIKUVAUKSET LOGOS-ENSYKLOPEDIASSA

Vertaisarviointiprosessin kuvaus

Vuodesta 2021 lähtien *Logos-ensyklopediassa* on käytössä Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) vertaisarviointitunnus. Lisätietoa täällä ([linkki](#)). Ensyklopediassa voidaan julkaista sekä TSV:n tunnuksen edellyttämän ulkoisen vertaisarvioinnin läpikäymiä että toimituksen sisäisesti arvioimia artikkeleita. Logoksen toimitus päättää mahdollisen vertaisarvioinnin käynnistämisestä yhdessä artikkelin kirjoittajan kanssa.

Kukin ulkoiseen vertaisarviointiin valittu käsikirjoitus anonymisoidaan ja lähetetään luettavaksi kahdelle toimituksen ulkopuoliselle, tieteellisesti pätevöityneelle ja suhteessa artikkeliin ja sen kirjoittajaan riippumattomalle arvioijalle. Arvioijat toimivat anonymisti eikä heidän henkilöllisyyttä paljasteta kirjoittajalle. (Nk. kaksoissokko-periaate.) Arvioijat laativat käsikirjoituksesta kirjallisen lausunnon, jossa kiinnitetään erityistä huomiota artikkeliehdotuksen sopivuuteen ensyklopedia-artikkeliksi, kirjoitusotteen neutraalisuuteen ja tekstin luettavuuteen.

Lausunnossa esitetään asiallisesti perusteltu suositus

- (i) hyväksyä artikkeli sellaisenaan,
- (ii) hyväksyä artikkeli vaadittavin muutoksin tai
- (iii) hylätä artikkeli.

Toimitus tekee lausuntojen perusteella lopullisen julkaisupäätöksen ja koostaa arvioijien lausunnoista tiivistelmän kirjoittajille.

Ohjeet vertaisarvioijille

Asiantuntijalausunnon tarkoituksena on auttaa *Logos-ensyklopedian* toimitusta päättämään sille tarjotun käsikirjoituksen tieteellisestä tasosta ja sen sopivuudesta ensyklopedia-artikkeliksi. Lausunto kirjoitetaan anonymisti ja toimitetaan toimituksen yhteyshenkilölle sovitun aikataulun mukaisesti. Lausunto tai toimituksen siitä laatima tiivistelmä lähetetään artikkelin kirjoittajalle julkaisupäätöksen yhteydessä. Suositeltava mitta lausunnolle on 1–2 liuskaa. Tämän lisäksi arvioija voi halutessaan ottaa kantaa yksityiskohtiin käsikirjoituksen tiedostossa kommenttitoiminnon avulla. Tässä tapauksessa dokumentti tulee anonymisoida.

Lausuntoon on sisällyttävä asiallisesti perusteltu suositus

- (i) hyväksyä artikkeli sellaisenaan,
- (ii) hyväksyä artikkeli vaadittavin muutoksin tai
- (iii) hylätä artikkeli.

Sikäli kuin suositus on (ii), on lausunnossa spesifioitava vaaditut muutokset tai asiat, joihin kirjoittajan on otettava kantaa.

Lisäksi lausunnossa pyydetään erityisesti ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin:

1. *Ensyklopediamaisuus*. Sopiiko artikkeli tyyllillisesti ensyklopedia-artikkeliksi? Onko lähestymistapa tasapuolinen ja neutraali?
2. *Sisältö*. Esim. Otetaanko käsikirjoituksessa huomioon kaikki aiheen/otsikon kannalta relevantit sisällöt ja lähestymistavat?
3. *Kieli*. Onko artikkeli kielellisesti selkeä ja lähestyttävä? Selitetäänkö käytetyt tekniset termit ja vältetäänkö siinä tarpeetonta tieteellistä jargonia?
4. *Lähdeluettelo*. Onko artikkelin lähdeluettelo kattava ja monipuolinen?
5. Muut kommentit toimitukselle.
6. Muut kommentit kirjoittajalle.

Kullakin artikkelilla on väistämättä oma kohdelukijakuntansa. Lausuntoa kirjoittaessa peukalosääntönä voidaan kuitenkin pitää, että ensyklopedia-artikkelin on määrä palvella sekä asiantuntijoita että nk. laajempaa yleisöä. Logoksen artikkeleita käytetään oheislukemistona sekä yliopistotason kursseilla että lukioissa. Näin ollen sisällön tulisi olla myös opiskelijoiden sekä nk. sivistyneen maallikon ymmärrettävissä.

Asiantuntijalausunto kirjoitetaan asiallisesti, rakentavasti ja perustellusti. Asiattomia ja kirjoittajan persoonan kohdistuvia kommentteja on vältettävä. Jos arvioija näkee kirjoituksessa puutteita, on hänen tehtävänänsä auttaa kirjoittajaa ja toimitusta konkreettisilla ehdotuksilla käsikirjoituksen parantamiseksi.